

Світлана Шуміло

Каранда Марина.

Мандри літературними морями. Збірка п'єс та сценаріїв.

Чернігів: SCRIPTORIUM, 2021. 124 с.

DOI: 10.5281/zenodo.7747385

© С. Шуміло, 2022. CC BY 4.0

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2633-284X>

Друга збірка п'єс Марини Каранди, кандидатки філософських наук, драматургині та художньої керівниці Чернігівського молодіжного аматорського театру EX LIBRIS, вийшла в чернігівському видавництві «Scriptorium» напередодні Широкої війни. Останні її примірники додруковувалися, коли на Чернігівщині вже йшли бої.

Збірка п'єс «Мандри літературними морями» є результатом кількарічного очолювання Мариною Карандою молодіжного театру EX LIBRIS, створеного при кафедрі філософії та культурології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка 2014 року. Тут об'єднана молодь від 17 до 35 років: старшокласники, студенти, аспіранти та випускники різних факультетів, проте традиційно більшість складають філологи.

Головна ідея представлених у збірці п'єс, як і головна інтенція цього театру, – це, треба думати, любов до читання, на що вказує й назва театру, і назва збірки, а також п'єса, яка поставлена першою, – «Букініст». Це одноактна трагікомедія за мотивами малої прози С. Цвейга, М. Булгакова та Р. Бредбері. Авторка поєднала три новели різних авторів однією ідеєю: для кожної людини в кожен складний момент її життя можна підібрати потрібну книжку, яка зможе розрадити або навіть врятувати у складній ситуації. Але для цього треба бути букіністом – тим, хто знається й на книжках, і на психології.

Такою людиною для своїх юних акторів є сама Марина Каранда, яка скромно приховує свій педагогічний талант за маскою напівміфічного букініста, а насправді від п'єси до п'єси підбирає для підопічних книжки, які зарадили б їм у цьому житті в їхні молоді роки.

Найгострішою соціальною драмою є п'єса «Потьмарення», друга в збірці, написана за мотивами роману Філіпа Кінреда Діка «Затьмарення». Головний герой п'єси, таємний агент відділу боротьби з наркотиками, який є водночас наркоторговцем і наркоманом, потрапляє до спеціалізованої клініки та згадує все те, що його сюди привело. На початку драми він показаний геть розгубленим: не хоче спілкуватися та взагалі не хоче жити. Поринаючи у світ минулого, він не лише з подробицями згадує власні переживання, жахи повернення з наркотичного трансу, горе розлучення з дружиною, марні намагання налагодити стосунки з дівчиною, плутанину між своїми двома «я»: агента та наркомана, але придивляється до обличчя своїх колишніх друзів, які були поряд і які мали власну трагічну історію гри з наркотиками. Усі товариші показані в п'єсі дуже випукло та живо, кожен є непересічною особистістю, постає в уяві головного героя зі своїми особливостями характерів, милими та смішними звичками, але ближче до кінця п'єси вся унікальність переростає в одну велику галюцинацію, і спостерігати за ними стає швидше сумно, ніж смішно. Наприкінці драми перед героєм постає страшна у своїй наївності картина: діти граються на дорозі, і кожна машина готова їх збити, і зіб'є коли-небудь, але – не зараз, ще не зараз, тому вони застигають на мить, а потім розважаються далі. Проте усі друзі, про яких згадано у п'єсі, були збиті машиною під назвою «наркозалежність», їхні імена, дати та причини смерті звучать в трагічній розв'язці драми, і це стає для головного героя моментом катарсису: усі загинули, хто був дорогим, неординарним, смішним і милим, цього занадто, щоб продовжити цей перелік жертв, треба вижити, треба зупинитися.

П'єса містить біблійні алюзії, авторка парафразує у певних епізодах Гессе та Гете, що не є легким для сприйняття та гри акторів. Але драма про складне життя, і це вкрай актуально для молоді, яка є основним глядачем цього театру та потенційним читачем збірки п'єс.

Але не лише гострі соціальні конфлікти турбують акторку, вочевидь іноді хочеться чогось веселого, легкого та теплого. Такою є різдвяна лірична комедія «Мандарини» за мотивами новел О. Генрі «Фараон і хорал», «Дари волхвів» та «Ялинка з сюрпризом» – трохи «святочних оповідань», у яких душевна драма призводить до духовного зростання та оновлення, і це пов'язано з високими, але подекуди смішними переживаннями, гумором та передріздвяною атмосферою міста. Цю передсвяткову метушню авторка змальовує через дуже влучний, тричі між діями повторюваний сюжет зіткнення перехожого, який несе ялинку, із робітниками, які тягнуть ящик із мандаринами. Усі падають, мандарини розсіпаються по сцені, діти кидають їх разом зі сніжками одне в одного – і всі трохи роздратовані та водночас веселі, бо наближається Різдво. Думається, О. Генрі, любителю всього веселого, дуже сподобалася ця маленька урбаністична інтермедія, написана в суто українській бароковій традиції.

Духом літа, моря, романтичного кохання та трагічної насмішки над ним дихає поетичний мюзикл «Кораблі. Кораблі?», написаний за мотивами феєрії О. Гріна «Багряні вітрила». Асоль, головна героїня п'єси, наче губиться в людському морі, метафора якого в мюзиклі гармонує з метафорами корабля та червоних вітрил: перший рятуює з моря людської байдужості, а другі змушують водночас покладатися саме не обіцянки людей та чекати-чекати... «Якого кольору вітрила?» – періодично питає Асоль у жителів свого містечка, і це дає їм привід згадувати всі ті кораблі, які описані у світовій літературі, та трохи булити Асоль, насміхатись з її очікувань, допоки нарешті хтось один не наважеться знищити її цноту. Сцена насильства проілюстрована простою популярною пісенькою, нищість, грубість, безнадійність наче беруть верх, і коли Асоль у розпачі хоче покінчити з собою, на сцені з'являється Грей – і метафора корабля-рятівника нарешті втілюється в життя.

Є у збірці розділ, присвячений розвитку театрального потенціалу підлітків. Авторці вдається у дуже стислій літературній формі донести важливість таких понять як честь, гідність, вірність покликанню (мініатюра «Куля, яка була трохи пірамідою») або ерудиція, соціальна активність (мініатюра «Рюкзак із сюрпризом»).

Збірка містить не лише серйозні, «дорослі» п'єси, але й кілька сценічних мініатюр, розрахованих на показ і навіть постановочну роботу з наймолодшими глядачами та акторами. Усі вони містять елементи залучення дітей до ігор або окремих фрагментів вистави, присвячені тій самій темі – любові до читання.

Збірка п'єс та сценаріїв, окрім дарування естетичної насолоди, також задовольняє попит на спеціальну методичну літературу і буде корисна для творчого використання на практиці педагогами-організаторами, соціальними педагогами, керівниками театральних студій. Марина Каранда є не просто авторкою цієї збірки, усі п'єси та мініатюри апробовані нею в її молодіжному театрі, який багато років сприяє вихованню та зростанню студентів НУЧКА. Потенціал EX LIBRIS настільки великий, що на сьогодні вже троє його «випускників» стали професійними акторами і ще кілька отримують другу вищу освіту саме у сфері акторської майстерності. Бажаємо всім членам театру подальших успіхів, а шановній авторці – нових гарних п'єс, книжок та натхнення, яке так необхідно в наші непрості часи! І нових вистав.

Дата подання: 15 вересня 2022 р.

Дата затвердження до друку: 25 жовтня 2022 р.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Шуміло С. Рецензія : Каранда Марина. Мандри літературними морями. Збірка п'єс та сценаріїв. Чернівці: SCRIPTORIUM, 2021. 124 с. *Сіверянський літопис*. 2022. № 5–6. С. 169–170. DOI: 10.5281/zenodo.7747385.

Цитування за стандартом APA

Shumilo, S. (2022). Retsenziia : Karanda Maryna. Mandry literaturnymy moriamy. Zbirka pies ta stsenariiv. Chernihiv: SCRIPTORIUM, 2021. 124 s. [Review : Karanda Marina. Voyages through the literary seas. A collection of plays and scripts. Chernihiv: SCRIPTORIUM, 2021. 124 p.]. *Siverianskyi litypys – Siverian chronicle*, 5–6, P. 169–170. DOI: 10.5281/zenodo.7747385.

